

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΕΝΩΣΕΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2007-2013 (ΕΣΣΑ)

1. Η κύρια αναπτυξιακή επιλογή του Τομέα

Κύρια αναπτυξιακή επιλογή και κεντρικός στόχος της πολιτικής της Γ.Γ.Ι είναι η αποδέσμευση των **θεμάτων ισότητας** από την κατηγορία των περιθωριακών και «ειδικού τύπου» θεμάτων και η **ανάδειξη του πολιτικού, οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα τους με την άμεση σύνδεσή τους με τις κυρίαρχες εθνικές πολιτικές προτεραιότητες (ανάπτυξη - απασχόληση- κοινωνική συνοχή).**

Η οριζόντια διάσταση των πολιτικών Ισότητας των φύλων θα πρέπει να παρουσιάζεται με τη μορφή ολοκληρωμένης παρέμβασης που επιχειρεί να αναδείξει το πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό χαρακτήρα της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Συνεπώς η διάσταση της ισότητας θα πρέπει να διατρέχει όλες τις τομεακές και περιφερειακές πολιτικές και δράσεις (mainstreaming). Εξάλλου τα τελευταία χρόνια τα θέματα της ισότητας των φύλων και στο επίπεδο της ΕΕ προσεγγίζονται από την σκοπιά του οικονομικού και αναπτυξιακού ενδιαφέροντος που εμπεριέχουν.

Ήδη από το 2000, η Διαδικασία της Λισσαβόνας έθεσε στόχους που αφορούν στην βελτίωση της συμμετοχής των γυναικών στην απασχόληση και στην αγορά εργασίας ως στοιχείο ανταγωνιστικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατ' επέκταση των εθνικών οικονομιών των κρατών μελών.

Ταυτόχρονα η ένταξη των γυναικών που αποτελούν στη χώρα μας το 52% του πληθυσμού της, στην πολιτική οικονομική επαγγελματική και κοινωνική δραστηριότητα με όρους ίσων δικαιωμάτων, ευκαιριών και υποχρεώσεων εξασφαλίζει αντιπροσωπευτικότερη συμμετοχή του συνόλου της κοινωνίας, συμβάλλοντας έτσι στην ανάπτυξη και επιτυγχάνοντας την κοινωνική συνοχή.

Με βάση αυτή την προβληματική που συμπυκνώνεται στα συμπεράσματα της Εαρινής Συνόδου Κορυφής του 2004 ότι **«οι πολιτικές για την ισότητα των φύλων συνιστούν εργαλεία οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής»**, διατυπώνουμε και καταθέτουμε τις προτάσεις μας για την νέα προγραμματική περίοδο.

2. Οι βασικές προτεραιότητες ανάπτυξης του Τομέα

Τα 12 σημεία- βασικές προτεραιότητες της Ισότητας των δύο φύλων για την κατάρτιση του Σχεδίου Ανάπτυξης 2007-2013: προτάσεις ενσωμάτωσης σε τομεακές και περιφερειακές και στρατηγικές.

1. Ενίσχυση της απασχόλησης και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης σε αυτήν

Η ενεργή, εξατομικευμένη και ολοκληρωμένη προσέγγιση των ανέργων αποτελεί αναγκαιότητα ακόμα περισσότερο στην περίπτωση των γυναικών που παρουσιάζουν διπλάσια ποσοστά ανεργίας από τους άνδρες και μεγαλύτερα διαστήματα διακοπής της επαγγελματικής ζωής και συνεπώς μεγαλύτερες δυσκολίες ένταξης και επανένταξης στην αγορά εργασίας.

Προτείνουμε ειδικότερα: Ενεργές πολιτικές ισότητας για πρόσβαση στην αγορά εργασίας και αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό.

Παρεμβάσεις καταπολέμησης κοινωνικού αποκλεισμού για ειδικές κατηγορίες γυναικών.

Διευκόλυνση καριέρας και σχέδια ισότητας σε εργασιακούς χώρους

Μέτρα ισότητας στο πλαίσιο ολοκληρωμένων παρεμβάσεων στην αγορά εργασίας

Αξιοποίηση των γνώσεων, δεξιοτήτων και εμπειριών των γυναικών ως σημαντικά στοιχεία της «ευρείας – ολοκληρωμένης» γνώσης που προωθείται για τις ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας.

Ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών τόσο ποσοτικά (αύξηση των δεικτών) όσο και ποιοτικά (μείωση του χάσματος στις αμοιβές, εμπόδια στις προαγωγές, προσωρινότητα εργασίας κ.λπ.) με θετικές δράσεις και οριζόντιους στόχους.

Ένταξη του στόχου της ισότητας στην αγορά εργασίας σε όλες τις πολιτικές απασχόλησης (ενεργητικά μέτρα, ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση, συμβουλευτική, πρακτική άσκηση κλπ).

2. Προώθηση επιχειρηματικότητας

Η επιχειρηματικότητα αποτελεί σε περιόδους όξυνσης της ανεργίας σημαντική πηγή δημιουργίας απασχόλησης. Οι γυναίκες έχουν διακριθεί στον τομέα αυτόν και η ενίσχυση και στήριξη αυτής της επιτυχημένης εμπειρίας είναι απαραίτητη για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

3. Ανάπτυξη και βελτίωση συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης-στρατηγικές δια βίου μάθησης και ενσωμάτωση δράσεων υπέρ των γυναικών

Τα συστήματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης αποτελούν βασικά εργαλεία άσκησης πολιτικών για την αγορά εργασίας. Τα συνεχιζόμενα στερεότυπα του φύλου ως προς τα επαγγέλματα και η μη αξιοποίηση όλων των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των γυναικών στην αμειβόμενη εργασία αποτελούν σημαντική τροχοπέδη για την ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας.

4. Ενίσχυση της «έρευνας και ανάπτυξης» και της παραγωγής καινοτομίας

Η πλήρης αξιοποίηση του γυναικείου ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας αποτελεί προτεραιότητα λόγω της ιδιαίτερα μειωμένης συμμετοχής των γυναικών στον νευραλγικό για την οικονομία αυτόν τομέα.

Προτείνουμε ειδικότερα: Προώθηση ίσων ευκαιριών για την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση του γυναικείου ερευνητικού ανθρώπινου δυναμικού στην Έρευνα και την Τεχνολογική ανάπτυξη (ΕΤΑ)

Υποστήριξη μέτρων για τη μείωση του κάθετου και οριζόντιου επαγγελματικού διαχωρισμού σε βάρος των γυναικών στην ΕΤΑ.

Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στις πολιτικές που προάγουν την έρευνα και τις επιστήμες.

5. Αξιοποίηση της κοινωνίας της πληροφορίας

Η κοινωνία της πληροφορίας προσφέρει μεγάλες δυνατότητες μείωσης των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων και ενθάρρυνσης της μάθησης και της γνώσης. Οι γυναίκες θα πρέπει να στηριχθούν για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της κοινωνίας της πληροφορίας και να συμμετέχουν και αυτές στις όποιες ευκαιρίες προσφέρονται.

6. Αγροτική Ανάπτυξη

Η αγροτική ανάπτυξη αποτελεί για την Ελλάδα βασικό αναπτυξιακό στόχο στον οποίο θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των γυναικών οι οποίες προτιμούν τις συνθήκες ζωής και εργασίας στην πόλη. Η βελτίωση των συνθηκών ζωής και εργασίας των γυναικών στον αγροτικό χώρο αποτελεί προϋπόθεση.

7. Τουριστικές και πολιτιστικές επενδύσεις και υπηρεσίες

Ο κλάδος του τουρισμού παρουσιάζει αυξητικές τάσεις και προβλέπεται να επηρεάσει ακόμα περισσότερο την οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας. Η συμμετοχή των γυναικών είτε ως επιχειρηματίες, είτε ως απασχολούμενες στον κλάδο είναι μεγάλη και θα πρέπει να ενισχυθεί ως παράγοντας καινοτομίας, και νέων υπηρεσιών.

Ενίσχυση πρωτοβουλιών γυναικών ειδικότερα σε τοπικό επίπεδο στους κλάδους τουρισμού και της παραγωγής πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών

8. Βελτίωση κοινωνικών υποδομών

Οι κοινωνικές υποδομές φροντίδας παιδιών, ηλικιωμένων, ατόμων με ειδικές ανάγκες και ασθενών αποτελούν βασικό παράγοντα διευκόλυνσης του συνδυασμού εργασίας και οικογένειας για τις γυναίκες (και για τους άνδρες) και προώθησης της ισότητας στην αγορά εργασίας.

9. Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης

Η σωστή διακυβέρνηση απαιτεί αξιοποίηση όλων των ικανοτήτων και πρωτοβουλιών των εργαζομένων και το σύγχρονο μάνατζμεντ απαιτεί την δημιουργία εργασιακού

περιβάλλοντος όπου η διαφορετικές εμπειρίες, προσεγγίσεις και προτεραιότητες θα μπορούν να εκφραστούν ελεύθερα και να συνθέσουν ένα ευνοϊκό και υποστηρικτικό πλαίσιο εργασίας.

Προτείνουμε ειδικότερα: Πολιτικές ενίσχυσης δεξιοτήτων και θέσεων ευθύνης για τις εργαζόμενες στο δημόσιο τομέα, στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού του μοντέλου διακυβέρνησης

Ένταξη της ισότητας των φύλων στα συστήματα διοίκησης (e-quality management) με την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών ανάδειξης των γυναικών στην επαγγελματική ιεραρχία. Δημιουργία Παρατηρητηρίου Παρακολούθησης Δεικτών Ισότητας

10. Περιφερειακή συνοχή και ισορροπημένη ανάπτυξη της χώρας και Ενίσχυση της διασυνοριακής, διακρατικής και της διαπεριφερειακής συνεργασίας

Η περιφερειακή συνοχή και η ισορροπημένη ανάπτυξη της χώρας απαιτεί ουσιαστική διαπεριφερειακή συνεργασία και συνύπαρξη. Τα προβλήματα της ουσιαστικής ένταξης των μεταναστριών και η αποφυγή εγκληματικών ενεργειών όπως είναι η παράνομη διακίνηση γυναικών με στόχο την σεξουαλική εκμετάλλευση πρέπει να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά σε περιφερειακό επίπεδο

Προτείνουμε ειδικότερα: Πολιτικές ισότητας και κοινωνικοοικονομικής ένταξης γηγενών γυναικών και μεταναστριών στο πλαίσιο ολοκληρωμένων παρεμβάσεων

Δράσεις πρόληψης κατά της εμπορίας ανθρώπων (trafficking) σε συνεργασία με τις χώρες προέλευσης

Δράσεις υποστήριξης και αρωγής των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων .

11. Υγεία – Πρόνοια

Οι γυναίκες αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα υγείας τόσο λόγω της αναπαραγωγικής τους λειτουργίας, όσο και λόγω της όξυνσης των φαινομένων σωματικής βίας σε βάρος τους με την μορφή της ενδοοικογενειακής βίας. Η ανάπτυξη δομών με στόχο την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σωματικής ακεραιότητας και αξιοπρέπειας καθώς επίσης και η αρωγή των γυναικών που είναι θύματα βίας αποτελεί προϋπόθεση για την ισότιμη κοινωνικοοικονομική ένταξη τους.

12. Κοινωνία των πολιτών

Παράγοντα της σύγχρονης καλής διακυβέρνησης αποτελεί η συστηματική και ουσιαστική συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα αποφάσεων. Επίσης η συνεχής διαβούλευση με τις γυναικείες οργανώσεις και ευρύτερα με την κοινωνία των πολιτών προσδίδει στην δημοκρατία ευρύτερη κοινωνική συναίνεση. Η συνεργασία με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις σε θέματα που σχετίζονται με τις πολιτικές που επιδρούν άμεσα ή έμμεσα στην καθημερινή ζωή και εργασία των γυναικών και των ανδρών αποτελεί στοιχείο εκδημοκρατισμού των σύγχρονων κοινωνιών.

3. Η χωρική και περιφερειακή διάσταση των προτεινόμενων προτεραιοτήτων

Στην προγραμματική περίοδο 2007-2013 προτείνεται οι ακόλουθοι άξονες προτεραιότητας να έχουν έντονη περιφερειακή διάσταση και περιφερειακή συνδιαχείριση:

- Ενίσχυση της Απασχόλησης
- Προώθηση της Επιχειρηματικότητας
- Αγροτική Ανάπτυξη
- Τουριστικές και πολιτιστικές επενδύσεις και υπηρεσίες
- Βελτίωση Κοινωνικών Υποδομών
- Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση
- Δράσεις πρόληψης κατά της εμπορίας ανθρώπων
- Κοινωνία των πολιτών

Για τους παραπάνω άξονες προτεραιότητας, αλλά και για το σύνολο των προτάσεων της ΓΓΙ, σε σχέση με την εφαρμογή τους σε περιφερειακό επίπεδο, θα πρέπει να υπάρξει συντονισμός και αμοιβαία προσέγγιση κεντρικής υπηρεσίας (ΓΓΙ) και Περιφερειών, όσον αφορά στη διαφαινόμενη αυξημένη περιφερειακή διάσταση του σχεδιασμού των παρεμβάσεων στο ΕΣΣΑ 2007-2013.

Ένα άλλο σημείο προγραμματικής σύγκλισης πρέπει να αποτελέσει η ένταξη της διάστασης της ισότητας με την παρακολούθηση των επιμέρους ολοκληρωμένων παρεμβάσεων, σε αγροτικό και αστικό χώρο, σε κάθε υπό διαμόρφωση ΠΕΠ, καθώς και η αξιοποίηση της τεχνικής των σφαιρικών επιχορηγήσεων.

Οι πολιτικές ισότητας σε αυτό το επίπεδο θα πρέπει να εξασφαλιστούν θεσμικά, ενώ σε επίπεδο σχεδιασμού θα πρέπει να ενδυναμωθούν οι περιφερειακές και νομαρχιακές δομές της κεντρικής υπηρεσίας.

Κεντρικό μέλημα, για την επιτυχή εξειδίκευση των θεμάτων ισότητας στους άξονες προτεραιότητας του ΕΣΣΑ 2007-20013, πρέπει να αποτελέσει η προσέγγιση της σύγκλισης αγροτικού με αστικό χώρο, καθώς και η ανάδειξη των γεωγραφικών σημείων με ιδιαίτερα οξυμμένα προβλήματα στον τομέα αυτό, ιδιαίτερα ως προς το σκέλος της απασχόλησης.

4. Συνέργιες με άλλες τομεακές πολιτικές

Η τομεακή προτεραιότητα ανάπτυξης της ισότητας των φύλων αποτελεί μια κατ' εξοχήν οριζόντια προτεραιότητα λόγω του ότι η ισότητα των φύλων μπορεί να επιτευχθεί μόνον με την συστηματική και ισότιμη συνεργασία με όλες τις άλλες δημόσιες πολιτικές. Οι ανισότητες των φύλων εμφανίζονται στους περισσότερους δημόσιους χώρους και σε όλες τις όψεις της καθημερινής ζωής, στους χώρους εργασίας, εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης, πολιτικών θεσμών, μέσων μαζικής ενημέρωσης, στην οικογένεια, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, τα πολιτικά κόμματα. Η συντονισμένη δράση όλων των φορέων άσκησης δημόσιων πολιτικών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο είναι αναγκαίες.

Η συνέργεια των πολιτικών ισότητας των φύλων με τις άλλες δημόσιες πολιτικές είναι ιδιαίτερα εμφανής σε ορισμένες περιπτώσεις όπως:

- Στις πολιτικές απασχόλησης, στις οποίες η ισότητα των φύλων αποτελεί έναν από τους 4 βασικούς στόχους (ΕΣΑ)
- Στις πολιτικές για την βασική και επαγγελματική εκπαίδευση, στις οποίες η ισότητα αποτελεί βασικό συστατικό των αρχών που διέπουν την εκπαίδευση για όλους.
- Στις πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας και κοινωνικής προστασίας στις οποίες η ισότητα των φύλων αποτελεί την σημαντικότερη προϋπόθεση του στόχου της κοινωνικής συνοχής και κοινωνικής δικαιοσύνης.
- Στις πολιτικές ανταγωνισμού (περιλαμβανομένων των πολιτικών έρευνας και τεχνολογίας), στις οποίες η πλήρης και ουσιαστική αξιοποίηση των ανθρωπίνων πόρων των γυναικών αποτελεί πηγή ευημερίας, καινοτομίας και παραγωγικότητας.
- Στις πολιτικές αγροτικής ανάπτυξης στις οποίες η ισότητα των φύλων αποτελεί προϋπόθεση διατήρησης του επιπέδου διαβίωσης στην ύπαιθρο και αποφυγή της ερήμωσης της.

Στην περίπτωση άλλων δημόσιων πολιτικών η συνέργεια των πολιτικών ισότητας είναι λιγότερο εμφανής, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν βελτιώνει την αποτελεσματικότητα των πολιτικών αυτών, αφού με την ένταξη του στόχου της ισότητας, οι πολιτικές αυτές απευθύνονται καλύτερα σε ολόκληρο τον πληθυσμό, άνδρες και γυναίκες. Παραδείγματα τέτοιων πολιτικών είναι:

- Η οικονομική και δημοσιονομική πολιτική η οποία επηρεάζει το επίπεδο εργασίας και διαβίωσης των πολιτών μέσω των αποφάσεων για τους όρους άσκησης των οικονομικών δραστηριοτήτων και τον επιμερισμό των δημόσιων δαπανών σε τομείς και κλάδους.
- Οι πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης, μεταφορών και χωροταξικού σχεδιασμού των κοινωνικών υποδομών και των υπηρεσιών δημοσίου ενδιαφέροντος. Οι πολιτικές αυτές επηρεάζουν την καθημερινή ζωή ανδρών και γυναικών οι οποίες είναι οργανωμένες με διαφορετικό τρόπο εφόσον άνδρες και γυναίκες εργάζονται διαφορετικά, και κατά συνέπεια έχουν διαφορετικές ανάγκες οι οποίες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στον σχεδιασμό των μέσων μαζικής μεταφοράς και τον χωροταξικό σχεδιασμό των υπηρεσιών.

5. Προτεινόμενες Θεσμικές και Οργανωτικές Προσαρμογές

Η τομεακή προτεραιότητα της ισότητας των φύλων προϋποθέτει σειρά θεσμικών και οργανωτικών αλλαγών όπως:

1. Ενίσχυση της οργάνωσης και της λειτουργίας της Γραμματείας Ισότητας ως συντονιστικού και ελεγκτικού μηχανισμού της ισότητας των φύλων στην χώρα. Ενίσχυση των μηχανισμών ελέγχου της εφαρμογής των Νόμων. (Συνήγορος του Πολίτη και Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας –ΣΕΠΕ)
2. Θέσπιση εθνικού συμβουλευτικού μηχανισμού για την ισότητα, της Εθνικής Επιτροπής για την Ισότητα Γυναικών και Ανδρών
3. Ενεργοποίηση των Περιφερειακών Επιτροπών Ισότητας για τον σχεδιασμό και την παρακολούθηση των νέων Ολοκληρωμένων Περιφερειακών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων.
4. Δημιουργία μηχανισμών συντονισμού και παρακολούθησης της ισότητας των φύλων σε επιμέρους Υπουργεία και υπηρεσίες (σύμβουλος ισότητας).
5. Δημιουργία Παρατηρητηρίου για την ανάπτυξη και εφαρμογή ενός διαρκούς συστήματος παρακολούθησης Δεικτών Ισότητας και στοιχείων στα Ε.Π. του Κ.Π.Σ. και τα λοιπά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα. Το Παρατηρητήριο θα μπορεί να παρακολουθεί και την εφαρμογή των οριζοντίων πολιτικών για θέματα ισότητας
6. Ανάπτυξη εργαλείων και δεικτών μέτρησης των αποτελεσμάτων και των επιπτώσεων όλων των κρατικών πολιτικών στο φύλο (*gender impact assessment, στατιστικά στοιχεία, δείκτες για την ισότητα των φύλων, τόσο για την καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης, όσο και για τις επιδόσεις -Δείκτες Εκροών, Αποτελεσμάτων και Επιπτώσεων κλπ*) για την εφαρμογή του gender mainstreaming.
7. Αποτίμηση των επιπτώσεων ως προς το φύλο όλων των πολιτικών και των έργων του Γ ΚΠΣ, στο πλαίσιο των αξιολογήσεων για τον καλύτερο επανασχεδιασμό των παρεμβάσεων της νέας προγραμματικής περιόδου.
8. Ολοκλήρωση του νομοθετικού πλαισίου για την ισότητα (π.χ. Νόμος για την ενδοοικογενειακή βία, εναρμόνιση της εθνικής με την αντίστοιχη κοινοτική νομοθεσία σε θέματα όπως ισότητα στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και σεξουαλική/ηθική παρενόχληση, κλπ) στη βάση των νέων διατάξεων του Συντάγματος.

Τέλος θα καταβληθεί προσπάθεια, σε συνεργασία με το ΟΠΟΙΟ, ώστε οι πολιτικές ισότητας των φύλων να χρηματοδοτηθούν, οριζόντια, από το σύνολο των Ταμείων, καθώς επίσης και να υπάρξει δέσμευση συγκεκριμένων ποσών ανά διαρθρωτικό ταμείο.

